

Čís. 46.

Předražování (§ 20 cís. nař. ze dne 24. března 1917 č. 131 ř. z.).

Nabývací náklady jsou jedním z měřítek, nikoli však výhradním měřítkem pro posouzení patrné přemrštěnosti cen.

I nejvyšší neb jinaké úředně stanovené ceny (§§ 17 a 18 cís. nař.), pak ceny směrné jsou způsobilým měřítkem v témže směru, nepocházejí-li z doby příliš odlehlé; cenu, která je značně překročuje, možno pokládati i bez dalšího zkoumání nákladů nabývacích za patrně přemrštěnou.

Cena prodejní, byť nabývací náklady značně nepřevyšovala, může býti uznána za cenu přemrštěnou, byly-li již náklady nabývací patrně přemrštěny.

(Rozh. ze dne 25. dubna 1919, Kr I 98, 19.)

Nejvyšší soud vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zástupce do rozsudku krajského jako nalézacího soudu v České Lípě, jímž byla obžalovaná sprostěna dle § 259 č. 3 tr. ř. obžaloby pro přečin dle § 20 č. 2a cís. nař. ze dne 24. března 1917 č. 131 ř. z., zrušil rozsudek v odpor vzatý a odkázal věc k soudu první stolice, aby ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Rozsudek vylučuje vinu obžalované po stránce subjektivní tím, že přijímá za prokázáno, že obžalovaná, žijící v poměrech nuzných a poukázána jsouc na vedlejší výdělky, neměla úmyslu zboží dalším prodejem zdražovati a využívatí poměrů způsobených válkou, nýbrž jen, že si chtěla vydělati na výživu pro sebe a své tři nezaopatřené děti. Nehledě k tomu, že právem stížnost zmateční vytýká předpokladu soudu nalézacího o nuznosti obžalované, že neuvážil při něm okolností ve spisech doložených a předpokladu tomu odporujících, zaměňuje soud nalézací zřejmě polmutku, která obžalovanou snad vedla k nákupu a prodeji věci v enuciátu vyjmenovaných, s úmyslem dle § 20 cís. nař. rozhodným, jímž není ostatně úmysl zboží zdražovati, nýbrž požadovati cenu, o níž prodávající ví, resp. vědět musí, že je zřejmě přemrštěna a že požadování resp. obdržení její podmíněno je mimořádnými poměry válkou vyvolanými. V žádném ze směrů těchto rozsudek neobsahuje určitých a náležitě odůvodněných zjištění, i bylo jej proto již z tohoto důvodu zrušiti a vrátiti věc do stolice první k novému projednání a rozhodnutí. Než rozsudek je též v dalších směrech pochyben. Vycházejí patrně z náhledu, že pro posouzení otázky přemrštěnosti požadované ceny je výhradně směrodatna výše nákladů nabývacích, odmítá rozsudek přijati za podklad svého posouzení případu posudek cenové zkušebny proto, že nepřihlížela k nabývacím nákladům obžalované. Ministerstvo spravedlnosti prohlásilo ve svých vysvětlivkách k císařskému nařízení ze dne 24. března 1917 č. 131 ř. z. (výnos ze dne 17. dubna 1917 č. 17 věstníku), že císařské nařízení upustilo na podkladě nabytých zkušeností a výsledků expertisy od toho, učiniti pro posouzení otázky, je-li cena přemrštěná čili nie, výhradním podkladem náklady nabývací a občanský zisk; císařské

nařízení vychází naopak z předpokladu, že ve směru tom dlužno přihlížeti také k momentům uvedeným ve vládním projevu uveřejněném ve »Wiener Zeitung« ze dne 28. března 1917. Tam pak se poukazuje k tomu, že se z důvodů praktických obtíží, tak zvláště konkrétního výpočtu nákladů výrobních a číselného stanovení občanského zisku neodporučovalo nahraditi čistě objektivní formuli definice předražování (§ 18 cís. nař. ze dne 24. března 1917 č. 131 ř. z.) »požadování cen zřejmě nadměrných« formulí, kladoucí důraz na moment subjektivní, a trestati požadování cen způsobitelných dopomoci prodávajícímu k zisku převyšujícímu zisk občanský. Úvahy tam blíže rozváděné vedly vládu k ponechání dosavadní definice předražování, i bylo použiti její na nynější tak zvláštní poměry hospodářské zústaveno soudcovskému posouzení v jednotlivých případech. S rozmyslem a důvodně zvolený text § 20 mluví tedy o upřílišněné ceně, aniž klade váhu na nadměrnost dosaženého zisku, jak činí v přítomném případě naříkaný rozsudek. V logické souvislosti s tímto pojetím je zavedení cenových zkušeben, jež citovaný již projev vládní motivuje úvahou, že použití pojmu předražování na jednotlivé konkrétní případy trestní nikterak nebývá snadno a že proto otázka, byla-li ta která cena přiměřená čili nic, spravedlivě posouzena býti může jenom na podkladě praktických hospodářských zkušeností (na základě kterých právě zkušebny cenové stanoviti mají také ceny směrné). Ministerský výnos ze dne 17. dubna 1917 č. 17 věstníku pak poukazuje k obtížím, jež působí soudům otázka, je-li ta která cena zřejmě přemrštěna, zejména jde-li o podniky hospodářské, a jež nedají se vždy zdolati ani za pomoci znaleců, poněvadž je namnoze vůbec těžko vyšetřiti spolehlivý způsob vypočítávání nákladů nabývacích. Těm a jiným na citovaném místě uváděným obtížím má býti učiněn konec zřízením cenových zkušeben. Zkušebny ty mají nabýti způsobilsti, ustanovovati správné ceny směrné a podávati věcně případné a nepodjaté posudky. Posudky jejich pak mají nahrazovati posudky znalecké, pokud je soudům zapotřebí posudku o otázce, je-li ta která cena zřejmě přemrštěna, i mají si je soudcové v případech § 20 cís. nař. vyžadovati. Důležité je pak další místo v tomto poučení, kde totiž ministerstvo vyslovuje náhled, že v celku čítati bude s tím, že ceny směrné a dotyčné jednotlivé posudky budou se zpravidla krýti, takže nebude docházeti ku stíhání pro předražování ve smyslu § 20 tam, kde nebyly překročeny ceny směrné. Zařízeními zmíněnými je dle poučení postaráno o to, aby soudům dostalo se spolehlivých podkladů pro posouzení přiměřenosti cen, i nazývá poučení v dalším dotčená zařízení zárukou za spravedlivé posouzení přiměřenosti. K těmto autentickým projevům o smyslu a výkladu § 20 cís. nař. přistupuje však i úvaha, že citované právě místo cís. nař. březnového je částí celého souboru ustanovení spjatých tendencí, čeliti bezuzdnosti, s jakou si hospodářský egoism za vojny navykl se vybíjeti, vyhledáváje při své honbě za ziskem i forem přímo paradoxních, jakou je na příklad snaha, nakupovti draho nebo alespoň za nic nevážiti nejpřehnanějších nákladů nabývacích, dobře věda, že zboží za každou cenu odbude a že, čím značnější cena nabývací, tím spíše i zisk procentuelně nebo i absolutně již nemírný vedle ní bude svým obnosem mizeti a zdánlivě spadatí ještě v meze výdělku slušně přípustného. Důsledky hořejších úvah možno tedy shrnouti v tyto zásady: 1. Nabývací náklady jsou jedním z měřítek, nikoliv však výhradním měřítkem pro posouzení

patrné přemrštěnosti cen; 2. i nejvyšší neb jinak úředně stanovené ceny (§§ 17 a 18 cís. nař.), pak ceny směrné jsou způsobilým měřítkem v témže směru, nepocházejí-li z doby příliš odlehle; cenu, jež je značně překročuje, možno pokládati i bez dalšího zkoumání nákladů nabývacích za patrně přemrštěnou; 3. cena prodejná, byť i nabývací náklady značně nepřevyšovala, může býti uznána za cenu přemrštěnou, byly-li již náklady nabývací patrně přemrštěny. Použití těchto zásad pak na případ přítomný vede k důsledku, že 1. soud nalézací, neměl-li proti posudku zkušebny cen jiných námitek, nežli že nepřihlíží ke konkrétním nákladům nabývacím, neměl ho věcně odmítati, poněvadž význam individuálních nákladů nabývacích a tedy nutnost jejich zjištění ustupuje do pozadí před odůvodněným posudkem zkušebny, a že 2. nabývací náklady obžalované tím méně mohou míti význam ji exkulpující, že dle posudku zkušebny samé jsou zřejmě přemrštěny, takže, nespadá-li nákup oněch věcí již snad sám o sobě pod hledisko č. 3 § 23 cís. nař., alespoň nesmí jakožto jeden ze shora zmíněných zjevů nezdravého obchodování docházeti nepřímě ochrany s hlediska § 20 cís. nař. Bude nyní na soudě nalézacím, aby šetřil ve smyslu § 293 tr. ř. naznačených hledisek právních znovu případ projednal a provedl zjištění nutná se stanoviska zmíněné skutkové podstaty a pak znovu rozhodl o otázce viny obžalované.

Čís. 47.

Skutková povaha zločinu dle § 85 lit b) tr. zák. nevyžaduje ani zvláště kvalifikovaného nebezpečí, ani nebezpečí ohrožujícího větší množství osob; stačí jakékoliv nebezpečí pro život, zdraví neb tělesnou bezpečnost, byť i jen jedné osoby, pokud se týče u větším rozsahu pro cizí majetek, které, třeba že z činu vsutku nevzniklo, mohlo jím, pokud se týče způsobem jeho provedení býti přivoděno neb z výsledku činu se vyvinouti.

(Rozh. ze dne 25. dubna 1919, Kr I 108/19.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zástupce do rozsudku krajského jako nalézacího soudu v Chebu, kterým byl obžalovaný R. P. uznán vinným přestupkem zlomyslného poškození cizího majetku dle § 468 tr. zák., zrušil rozsudek v odpor vzatý a odkázal věc k soudu první stolice, aby ji znovu projednal a rozhodnul.

Důvody:

Zjistiv, že obžalovaný zlomyslně rozbil v krámě R-ově hořící visutou petrolejovou lampu, uhodiv do ní plechovou pánvici, uznává ho rozsudek vinným pouze přestupkem dle § 468 tr. zák. a nikoliv, jak zněla obžaloba, zločinem dle § 85 lit. b) tr. zák., poněvadž prý tímto činem obžalovaného nebylo přivoděno, resp. nemohlo povstati zvláštní nebezpečí pro život nebo tělesné zdraví lidí a rovněž prý tu nebylo dalšího nebezpečí u větší míře pro cizí majetek, poněvadž lampa hned při úderu shasla. Zmateční stížnost státního zastupitelství do rozsudku tohoto vznesená jest arci v právu, vytýká-li mu, že předpokládá po stránce právní, že k skutkové